

De informatiesector onderweg naar de toekomst

Rapport MS2000+.2000.08

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

De informatiesector onderweg naar de toekomst

Rapport MS2000+.2000.08

Stuurgroep Meetstrategie 2000+

datum 25-9-00

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Meetstrategie 2000+

Colofon

Redactie:
Programmabureau Meetstrategie 2000+
Rijkswaterstaat
Postbus 20907
2500 EX Den Haag

Telefoon: 070-3114517
Telefax: 070-3114600
E-mail: w.h.mulder@rikz.rws.minvenw.nl

Inhoud

1. Aan het einde van Meetstrategie 2000+	1
1.1. Hoe staat de informatiesector er voor?	1
1.2. Het toekomstbeeld voor de informatiesector	1
1.3. Welke activiteiten zijn nodig om dit toekomstbeeld te realiseren?	2
2. Hoe verder ?	4
2.1. De informatiesector op weg naar de toekomst	4
2.2. Gaat het vanzelf of is ondersteuning gewenst ?	5
3. Een platform: ervaringen en uitwerking	6
3.1. Doelstelling	6
3.2. Welke ervaringen zijn er ?	6
3.3. Wat loopt reeds en wat verwachten we van de diensten ?	7
4. Wat kost het en wat levert het op ?	9
4.1. Een vervolg van Meetstrategie houdt zich dus bezig met ...	9
4.2. Verwachtingen en doelstellingen voor een vervolg.	9
4.3. Activiteiten.	10
4.4. En wat is er nodig?	10

Bijlagen

Bijlage 1. De meerwaarde	12
Bijlage 2. Innovatie bij Wegen naar de toekomst	14

Samenvatting

Vijf jaar geleden is op initiatief van de regionale directies en de specialistische diensten RIKZ, RIZA en Meetkundige Dienst, het programma Meetstrategie 2000+ in het leven geroepen. De doelstelling van het programma is om de natte informatiesector van Rijkswaterstaat een innovatieve impuls te geven. Een impuls die ervoor moet zorgen dat de technologische ontwikkelingen die bij de specialistische diensten plaatsvinden, hun weg vinden naar de meetdiensten om de regionale directies en hoofdkantoor van adequate informatie voor waterbeleid en -beheer te voorzien.

In de loop der jaren is het accent meer en meer op procesmatige veranderingen komen te liggen, aangestuurd door een duidelijke informatiebehoefte en lacunes in het informatieaanbod. Rijkswaterstaat werkt nu toe naar de informatiesector van de toekomst. Dit geschiedt vanuit de visie om te komen tot 'een zakelijk opererend informatiebedrijf'. De informatiekringloop heeft daarbij een belangrijke rol gespeeld.

Er is een begin gemaakt met een veranderingstraject binnen de informatiesector. De samenwerking tussen meetdiensten, regionale directies en specialistische diensten op het gebied van informatievoorziening heeft een impuls gekregen en kan nu verder uitgebouwd worden. Zowel aan de vraagkant als aan de aanbodzijde van de informatiekringloop valt echter nog het een en ander te verbeteren. In het toekomstbeeld is de vraag naar informatie helder en wordt deze informatie efficiënt ingewonnen door gezamenlijk binnen RWS te opereren.

Dit voorstel beoogt de afstemming binnen de informatiesector te vergroten door binnen netwerken of in een platform te gaan samenwerken. Doelstellingen die ons voor de komende jaren voor de informatiesector voor ogen staan zijn:

- een verbetering van de kwaliteit van de informatie door vanuit een heldere vraagstelling het informatieaanbod te organiseren. De informatiekringloop speelt hierbij een structurerende rol.
- een efficiënter gebruik van bestaande informatie en het efficiënter inwinnen van nieuwe informatie door beter gebruik te maken van kennis en kunde die op diverse plaatsen binnen RWS aanwezig is en door de activiteiten van de informatiesector als geheel beter op elkaar af te stemmen (kruisbestuiving op RWS niveau).

Op dit moment is de opvatting dat de lijnorganisatie er nog niet aan toe is om de activiteiten, die door het programmabureau Meetstrategie 2000+ is gang zijn gezet, over te nemen. Er is nog enig zendingswerk nodig om de boodschap verder uit te dragen en de organisatie uit te dagen hiermee aan de slag te gaan. In de loop van een vervolg zal ervoor worden gezorgd dat de lijnorganisatie steeds meer zaken zelf oppakt.

Bovengenoemde activiteiten vereisen inzet van de informatiediensten en regionale diensten zelf. Het "Meetstrategie denken" moet onderdeel worden van het normale werkproces. Voor het faciliteren van kwaliteitsverbetering en initiëren van netwerken dient menskracht vrijgemaakt te worden (2 à 3 fte) en geld beschikbaar te komen (één miljoen). Een traject van 3 jaar moet voldoende zijn om het veranderingstraject uiteindelijk aan de reguliere organisatie over te kunnen laten.

1. Aan het einde van Meetstrategie 2000+

1.1. Hoe staat de informatiesector er voor?

Het programma Meetstrategie 2000+ heeft de afgelopen vijf jaar gewerkt aan technische en organisatorische veranderingen in de informatiesector. Uit een rondje Nederland is gebleken dat er over het algemeen een goed gevoel heerst over het programma.

De informatiebehoefte is veel duidelijker in beeld gebracht en ook technologische ontwikkelingen zijn een stap verder gekomen naar implementatie. De activiteiten zijn uitgevoerd vanuit de visie om te komen tot 'een zakelijk opererend informatiebedrijf'. Binnen het visietraject zijn hiervoor de nodige acties ondernomen, zoals het bepalen van stuurparameters en het bezien van de relatie met de markt.

Deze activiteiten hebben vooral procesmatige veranderingen in gang gezet. De informatiesector wordt zich ervan bewust dat veranderingen in de maatschappij nieuwe eisen aan de organisatie stelt. Grotendeels is dit besef 'tussen de oren' gekomen, in een aantal gevallen heeft dat ook geleid tot concrete aanpassingen in de organisatie. Zo is een bijdrage geleverd aan de omvorming van enkele meetdiensten tot informatiedienst.

Er is een begin gemaakt met het veranderingstraject. Het lijkt belangrijk dit momentum te behouden en de verandering door te zetten. De samenwerking bijvoorbeeld tussen meetdiensten, regionale directies en specialistische diensten op het gebied van informatievoorziening heeft een impuls gekregen en kan nu verder uitgebouwd worden. Binnen de informatiesector is het besef aanwezig dat dit traject zinvol is.

In dit plan wordt een toekomstbeeld voor de informatiesector geschetst en wordt aangegeven wat er nodig is om dit toekomstbeeld te realiseren. Tevens wordt aandacht besteed aan de vraag op welke manier de acties uit te zetten, hoe dat kan plaatsvinden en wat deze activiteiten opleveren. Tenslotte wordt een voorstel geformuleerd.

1.2. Het toekomstbeeld voor de informatiesector

Uit het rondje Nederland is gebleken dat de samenwerking en afstemming binnen de informatiesector op veel plaatsen nog niet optimaal verloopt. Zowel aan de vraagkant als aan de aanbodzijde van de informatiekringloop valt nog het een en ander te verbeteren. In het toekomstbeeld is de vraag naar informatie helder vraag en wordt deze efficiënt ingewonnen door gezamenlijk binnen RWS te opereren. Niet alleen is de interactie tussen vraagstellers en aanbieders optimaal, maar ook werken de aanbieders goed samen. De kwaliteit van de informatie verbetert door communicatie tussen vraag en aanbod, hiaten in het informatie aanbod worden duidelijk en geven aanleiding tot innovaties en er wordt een afweging gemaakt tussen wat RWS zelf doet en wat ze aan de markt overlaat.

Dit toekomstbeeld heeft betrekking op specifieke projecten, dienstbrede activiteiten en RWS-brede vraagstukken. Het is zaak dat ervaring die wordt opgedaan binnen lokale projecten, overgedragen wordt binnen RWS en gebruikt wordt bij landelijke thema's als

informatievoorziening t.b.v. de Nota Waterhuishouding en viceversa. Kruisbestuiving is hierbij het kernbegrip.

Dit toekomstbeeld levert winst op ten opzichte van de huidige situatie. Concreet kan het betekenen dat efficiencywinst wordt geboekt, doordat nieuwe technologie snel doorvloeit naar de operationele diensten via onderlinge kruisbestuiving en aldaar zorgt voor kostenbesparing. Daarnaast wordt de kwaliteit van de informatie vergroot door adequater antwoord te geven op de vragen van beleid en beheer. Tevens zorgt meer samenwerking ook ervoor dat tijdsvertraging, wrijvingsverliezen en onderlinge concurrentie voorkomen worden. Kortom, een zakelijk en efficiënt opererend informatiebedrijf met deskundig opdrachtgever en opdrachtnemerschap.

Kruisbestuiving

Tijdens een RWS-brede bijeenkomst woont een projectleidster van het project Grensrijn een presentatie bij waarin vanuit de lucht de landwater-overgangen rond de Oostvaardersplassen in beeld worden gebracht. Gôh denkt ze, zou ik deze techniek ook kunnen gebruiken voor het vastleggen van de oeverlijn van mijn Grensrijn ? Dat zou me een hoop tijd besparen.

1.3. Welke activiteiten zijn nodig om dit toekomstbeeld te realiseren?

Op welke punten wijkt de huidige situatie nog af van het toekomstbeeld ? Waar zijn verbeterpunten mogelijk ? Om hier zicht op te krijgen is een SWOT - sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen-nuttig. Waar zitten de belemmeringen om gezamenlijk op te treden (afwachtende/pro-actieve houding, werkdruk/tijd,) ? Voorlopig hanteren we de doelstellingen die in het verslag van het Tweede rondje Nederland zijn genoemd. Deze zijn in bijlage 1 opgenomen. Om deze doelstellingen te realiseren dient een aantal activiteiten uitgevoerd te worden. In een bijeenkomst met betrokkenen zijn de volgende activiteiten benoemd:

- doorgaan met initiëren van pilot projecten (techniek en organisatie)
- vanuit gezamenlijk belang vormgeven aan kennisontwikkeling
- heldere rollen in proces en ook bijbehorende expertises uitdragen
- organisatie van samenwerking op strategisch niveau
- onderzoek naar mogelijkheden om efficiencywinst te boeken
- faciliteren van acties uit RWS-visietraject in de informatie sector
- inbedden van methodieken voor informatiebehoefte en informatiestrategie in de organisatie
- versnipperde deskundigheid bundelen via netwerken en platforms
- afstemming instrumentatie, gegevensverwerking en -opslag
- afstemming van innovaties met de zich aanbiedende applicaties

Ook voor het realiseren van de visie die voor de informatiesector is opgesteld zijn acties opgesomd in het rapport Vissen naar Visie:

- visie per dienst formuleren
- komen tot een kwaliteitssysteem
- klanten- en opdrachtgevers tevredenheid meten
- deelnemen aan acties als RWS-markt, kerncompetenties
- bijdragen aan een kennisnetwerk
- implementeren van resultaten RWS-markt, informatiestrategie
- komen tot stuurparameters voor de informatiesector
- opstellen en realiseren strategisch personeelsplan
- organiseren databeheer

Al deze hebben tot doel om het toekomstbeeld voor de informatiesector te realiseren. Ze dienen nog enigszins op elkaar te worden afgestemd en te worden geclusterd. In hoofdlijn gaat het om de volgende elementen:

- het implementeren van de visie op de informatiesector in de eigen organisatie
- het implementeren van de informatiekringloop
- samenwerking
- implementeren van innovatie in werkwijze, methoden en techniek

Het initiatief voor samenhang en samenwerking ligt bij de informatiesector zelf. Een programma als Meetstrategie 2000+ kan hand en span diensten verlenen, maar de verandering in werkwijze dient vanuit de organisatie zelf te komen. Het realiseren van deze verandering kan plaatsvinden zowel met acties op strategisch niveau (zoals de discussie RWS-markt) als via concrete projecten (hoe de juiste informatie in te winnen voor het boorspecie project in de Westerschelde). Innovatie is geen doel op zich meer, maar een manier om de kwaliteit van de informatie te verbeteren en informatie efficiënter in te winnen.

Er bestaat binnen Regionale Directies en Specialistische Diensten eensgezindheid over deze inhoudelijke componenten van vervolgactiviteiten op het programma Meetstrategie 2000+. Voor de start hiervan zullen deze elementen concreet moeten worden gemaakt in activiteiten, mijlpalen en afrekenmomenten.

2. Hoe verder ?

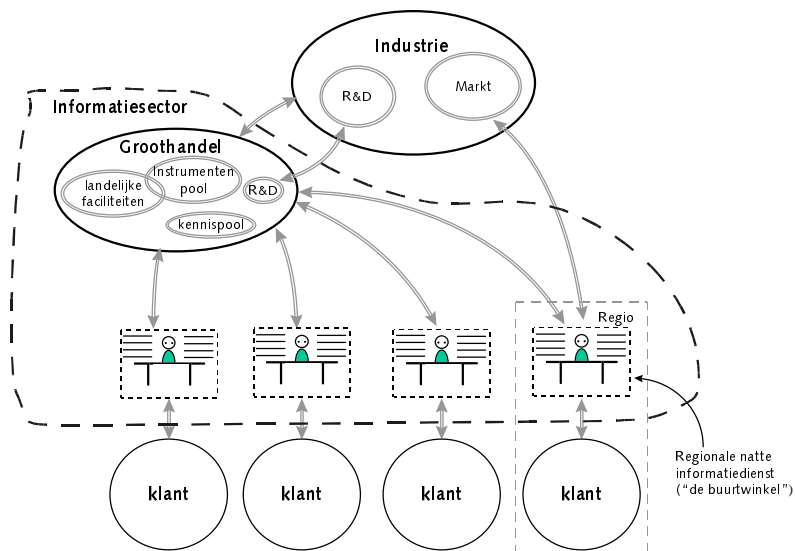
2.1. De informatiesector op weg naar de toekomst

In het vorige hoofdstuk is het toekomstbeeld gegeven. Tevens is een schets gemaakt van de activiteiten die nodig zijn om de gewenste situatie te bereiken. De richting die we opgaan staat dus vast maar er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden. Welke organisatievorm kiezen we om het toekomstbeeld vorm te geven ?

De kern van het verhaal is om de samenwerking en synergie op verschillende niveau te vergroten en ervaring en kennis beter voor elkaar beschikbaar te stellen. Er is dus een organisatievorm nodig die er voor zorgt dat mensen uit verschillende onderdelen van de informatiesector elkaar gemakkelijk weten te vinden. Binnen RWS is er al ervaring opgedaan met verschillende organisatievormen, zoals met AKWA, BPN, Kust2000, BCRS en SPIN.

Binnen de informatiesector vormen de diensten de basis. Niet alleen worden hier de vragen gedefinieerd maar hier wordt ook gezorgd voor de informatie-inwinning door meet/informatiediensten en door onderdelen van SD'n. Een netwerk of platform is een middel om de communicatie tussen de verschillende onderdelen te vergroten en samenwerking te stimuleren. De zinsnede "van institutie denken naar netwerk denken" is een aantal malen opgevangen.

Te denken valt aan thematisch georiënteerde platforms of netwerken. Een platform kan gestimuleerd worden door er een stuurgroep en themagroepen (RWS-markt, informatiestrategie, efficiency, innovatie) rondom te positioneren. In de stuurgroep dienen de belangrijke onderdelen van de informatiesector vertegenwoordigd te zijn. Met name worden genoemd meet/informatiediensten, ontwikkelingsafdelingen, laboratoria, dataopslag-afdelingen.

Het netwerk staat en valt met het besef dat samenwerking met andere RWS onderdelen de dagelijkse werkzaamheden vereenvoudigt. Deelname aan het netwerk is dus niet een extra inspanning: het eigen werk kan vereenvoudigd worden door een in de keuken van een RWS-buurdienst. De lijnorganisaties dient dus het initiatief te nemen om samenhang en samenwerking in de informatiesector te realiseren.

Dergelijke netwerken bestaan echter nog niet en zullen niet vanzelf van de grond komen. Een vervolg op het programma Meetstrategie 2000+ kan tot taak hebben dergelijke samenwerkingsverbanden op te zetten. Er dient enige capaciteit vrij gemaakt te worden voor faciliterende/initiërende werkzaamheden. We roepen hiervoor het WIF bureau in het leven: **W**erkzaamheden van **I**ntiërende en **F**aciliterende aard. Een essentiële keuze is tussen het I en F gehalte van WIF:

- de lijnorganisatie stelt de lijnen vast en WIF faciliteert voornamelijk
- WIF legt het accent op het initiëren van activiteiten waarmee de lijnorganisatie wordt bediend

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan welke keuze gemaakt kan worden tussen initiëren en faciliteren.

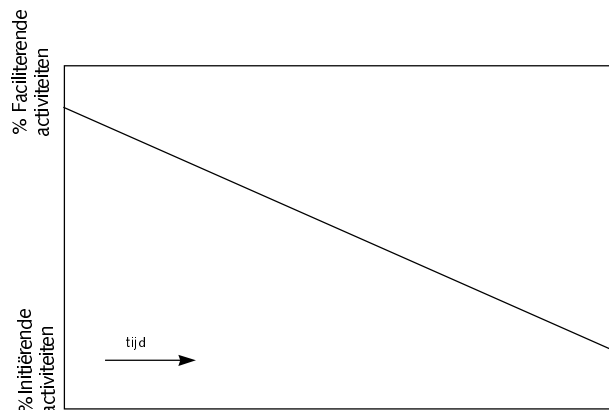
2.2. Gaat het vanzelf of is ondersteuning gewenst ?

De vraag is of de lijnorganisatie er al aan toe is om de activiteiten die door het programmabureau Meetstrategie 2000+ is gang zijn gezet over te nemen. We denken dat de aansluiting op de werkpraktijk nog beter kan en er nog wat zendingswerk en enige vorm van pedagogiek nodig is om de boodschap verder uit te dragen en de organisatie uit te dagen hiermee aan de slag te gaan. We denken dat het Meetstrategie initiatief verdwijnt als het niet verder wordt uitgedragen. Het vliegwiel dient draaiende gehouden te worden en daarvoor is een structuur nodig die meer doet dan alleen faciliteren.

De doelstelling die we willen bereiken binnen de informatiesector is een verbetering van de kwaliteit van de informatie en het verbeteren van de efficiëntie waarmee de informatie wordt ingewonnen. Bij het verbeteren van de kwaliteit denken we aan het implementeren van de informatiekringloop. Het faciliteren van het gebruik van de methodieken voor informatiebehoefte en informatiestrategie in het dagelijks werkproces, is hier een prima aanzet toe.

Efficiency gaat over de wijze waarop de informatiesector haar gehele werkterrein heeft georganiseerd. Het opzetten van netwerken, afstemming en het delen van kennis, kunde en ervaring. Om zover te komen dient nog het nodige te gebeuren en kan het "WIF-bureau" een initiërende rol spelen.

In de loop van de tijd zal het gehalte aan initiërende activiteiten geringer worden. Tenslotte dient en gaat de lijnorganisatie steeds meer zaken zelf oppakken, waardoor het accent van het WIF-bureau verschuift van initiërende naar faciliterende activiteiten, zoals in onderstaande figuur is aangegeven.

Aan het eind van de periode dient het WIF-bureau zich overbodig gemaakt te hebben. Het zaaien, groeien en oogsten heeft geleid tot nieuwe initiatieven in de regio.

3. Een platform: ervaringen en uitwerking

3.1. Doelstelling

Doelstellingen die we voor de komende jaren in de informatiesector willen bereiken zijn:

- een verbetering van de kwaliteit van de informatie door vanuit een heldere vraagstelling het informatieaanbod te organiseren. De informatiekringloop speelt hierbij een structurerende rol.
- een efficiënter gebruik van bestaande informatie en het efficiënter inwinnen van nieuwe informatie door beter gebruik te maken van kennis en kunde die op diverse plaatsen binnen RWS aanwezig is en door de activiteiten van de informatiesector als geheel beter op elkaar af te stemmen (kruisbestuiving op RWS niveau).

De speerpunten voor een vervolg liggen op het gebied van communicatie en samenwerking. Door betere samenwerking komt innovatie beter van de grond waardoor in de toekomst vragen beter beantwoord kunnen worden door gecombineerde inzet van beschikbare expertise en technologie. We onderscheiden hierin samenwerking:

- binnen de informatiesector
- tussen de informatiesector en klanten
- tussen de informatiesector en externe partijen (markt).

3.2. Welke ervaringen zijn er ?

In de “witte vlek” waterbodem zijn de vragen naar informatie en het technologie aanbod in beeld gebracht. In pilotprojecten zijn innovatieve oplossingen bedacht om efficiënter in de informatiebehoefte te voorzien. Alhoewel de ervaringen met de pilotprojecten positief zijn, wordt de innovatieve werkwijze op andere plaatsen in de RWS organisatie niet vanzelf overgenomen.

Voorwaarde voor het goed doorlopen van de informatiecycclus is dat de vraag naar informatie duidelijk is en op tijd gesteld wordt. Een pro-actief opstelling en het gezamenlijk aanbieden van verschillende expertises en technieken kan een positief effect hebben. Een betere communicatie en afstemming in de informatiesector kan het innovatief klimaat ten goede komen.

Verbetering is dus mogelijk zowel bij de vraagstellers als bij de aanbieders van informatie. Duidelijk moet zijn wat de vraagstellers en aanbieders van elkaar verwachten en hoe de verschillende rollen worden ingevuld. Uit de evaluatie van de informatievoorziening bij de Maaswerken, is gebleken dat dit niet altijd optimaal geschiedt.

De proceskant van de informatiekringloop zal helder en communiceerbaar moeten zijn: de vertaling van de beleids- en beheersvraag, via aspecten, doelstellingen of hypothese naar informatiebehoefte, de vertaling van behoefte naar informatievraag en inwinscenario moeten transparant zijn. Hierbij zijn rollen weggelegd voor de projectleider, de dienstleiding en de verantwoordelijke voor de procesaansturing.

Om samenwerking te stimuleren is noodzakelijk om samenhang aan te brengen in de vragen bij verschillende directies. Hierbij spelen de SD'n een rol vanuit hun kennis van de problematiek en oplossings-

mogelijkheden om voor gemeenschappelijke toekomstige vragen operationele productiemiddelen te ontwikkelen.

De meet-informatiesector investeert nu in de kringloop: meer de acquisitierol invullen (zowel voor marketing als voor klanttevredenheid bij lopende productie) en producten in overeenstemming brengen met de verwachting bij de opdrachtgever. Het werkproces kan worden verbeterd door het duidelijker vertalen van informatievraag naar inwinstscenario (vraag/aanbod afstemmen). De uitvoering heeft baat bij onderlinge samenwerking en samenwerking met marktpartijen en verbeterde verwerking tot informatieproducten.

Naast technische innovatie is ook innovatief uitbesteden de uitdaging voor een samenwerking tussen de regio-gerichte informatiedienst en de technologie gedreven specialisten. Hiervoor is het nodig om samenwerking op strategisch niveau aan te gaan met uitwisseling van kennis, structuur te brengen in de informatiesector (groothandelmodel) en de rol van de markt expliciet te maken.

Voorbeelden van activiteiten voor verbetering zijn:

- hanteren van de informatiekringloop
- vraag in beeld brengen, bundelen en matchen met het aanbod
- gemeenschappelijk aanbod vanuit de sector creëren
- leren van elkaars ervaringen

Voor verschillende thema's is de meerwaarde van samenwerking en het hanteren van de informatiekringloop aan te geven. In bijlage 1 zijn een aantal praktijk voorbeelden gegeven. Allereerst de slibhuishouding, waar na het vaststellen van de vragen en het inventariseren van het technisch aanbod door samenwerking de optimale oplossingen worden gezocht. Een ander voorbeeld is waterbodembodem, waarbij door inzet van verschillende technologie efficiëncywinst te boeken is. Een derde voorbeeld is het Kustbeleid, waarbij de vraagzijde is verenigd is met de organen: RKB en RKO. Dit biedt mogelijkheden voor een gezamenlijk initiatief vanuit de aanbodzijde.

Door het bijeenbrengen van de vraagkant wordt de langetermijn ontwikkeling in aanbod gewaarborgd maar komen ook de ontwikkelingen in de vraag boven tafel. De langetermijn ontwikkeling bij aanbieders moet anticiperen op kortetermijn vragen bij beleid en beheer; dit vraagt flexibiliteit en maximaal kennis delen in de aanbodsector. Dit voorbeeld kan navolging krijgen voor slib, rivieren, waterbodembodem en ecologie.

3.3. Wat loopt reeds en wat verwachten we van de diensten ?

De verschillende directies zijn nu zelf aan zet om de binnen het programma Meetstrategie geïnitieerde veranderingen binnen hun onderdeel van de informatiesector vorm te geven. Een aantal directies is hiermee al begonnen. Verschillende meetdiensten zijn in woord en daad aan het omvormen van meetdienst naar informatiedienst, er loopt op dit moment een visietraject plaats voor het programma Basisinformatie en het POHM heeft het initiatief genomen voor een strategisch overleg binnen de natie informatiesector.

Duidelijk is dat draagvlak bestaat voor de activiteiten tot nu toe en dat gestreefd wordt naar actievere betrokkenheid. Echter, niet overal is deze betrokkenheid even groot of gaan veranderingen even hard. Bij sommige onderdelen van de informatiesector zijn deze veranderingen net gestart. In het kader van het visietraject wordt momenteel bij de directies gepolst hoe actief de betrokkenheid is en worden de activiteiten op elkaar afgestemd. Een vervolg kan zorgen dat deze

ontwikkelingen, die met verschillende snelheden lopen, niet gaan divergeren.

Veel van deze activiteiten zijn nog gericht op de eigen directie. Gezorgd dient te worden in een vervolg dat de verworvenheden van het programma Meetstrategie 2000+ worden ingebed bij de directies. Dit kan bijvoorbeeld door per directie een plan op te stellen, het in het Beheerplan Nat op te nemen of door audit bij de directies.

Slechts een enkele actie richt zich op bredere samenwerking binnen de informatiesector als geheel. De afstemming bijvoorbeeld tussen de meet/informatiediensten en de rol van de specialistische diensten als informatieaanbieders is nog niet optimaal. Ook de relatie van de informatiesector met de vraagkant en met externe partijen is nog niet duidelijk. Op deze elementen zal een vervolg zich primair richten.

4. Wat kost het en wat levert het op ?

4.1. Een vervolg van Meetstrategie houdt zich dus bezig met ...

.... het ondersteunen van implementatie van het kringloop denken in de RWS organisatie
.... het stimuleren van een betere samenwerking en goede afstemming van rollen en taken binnen de informatiesector
.... het verlenen van hand- en spandiensten bij het doorlopen van het traject van meetsector naar informatiesector

Samenwerking aan de vraagzijde van de informatiekringloop zal de komende periode meer vorm en inhoud krijgen. Hierbij ligt koppeling aan de werkprocessen voor de hand zoals het uitwerken per directie van de Beheerplannen Nat voor de informatie. Tevens kunnen voor thema's nieuwe en bestaande vragen worden geïnventariseerd en aangepakt, zoals in de witte vlek waterbodemp en bij slibhuishouding. Voor meer thema's kan dit zinvol zijn zoals voor de nieuwe informatiebehoefte uit NW4, diffuse bronnen, beleidsinformatie, Europese kaderrichtlijn.

Ook efficiency is een reden om vernieuwing door te voeren. Door inzichtelijk te maken waar besparingen mogelijk zijn kan gericht geïnnoveerd worden. Belangrijk is daarbij dat de nieuwe technologie op een goede wijze wordt geïmplementeerd. Een laatste onderdeel van een vervolgactiviteit heeft te maken met visievorming en de houding t.o.v. externe (markt)partijen. Aansluiting dient te worden gezocht met het RWS-visietraject. Hiervoor komt bijvoorbeeld het thema RWS en de markt in aanmerking.

4.2. Verwachtingen en doelstellingen voor een vervolg.

Door enkele stuurgroepleden zijn verwachtingen uitgesproken wat bereikt kan worden met een vervolg. Genoemd zijn o.a.:

- samenwerking tussen meetdiensten
- samenwerking tussen meetdienst en opdrachtgever, waardoor kwaliteitsverbetering optreedt
- inbedding van methodieken in het reguliere werkproces, waarbij aangesloten wordt op items die ertoe doen
- van institutie naar netwerkdenken
- generieke onderwerpen specifiek invullen
- tijd vrijmaken voor vernieuwing
- gezamenlijk optrekken als informatiesector, waardoor van elkaar wordt geleerd en slagvaardiger wordt opgetreden
- verbetering van de prijs-kwaliteit verhouding

Deze algemeen geformuleerde verwachtingen dienen in een werkplan te worden uitgewerkt. Een dergelijk werkplan zal jaarlijks worden gemaakt, zodat een goede sturing mogelijk is. Deze sturing kan ook worden versterkt door het formuleren van duidelijke doelstelling voor een vervolg. Tevens kan een driejaren traject opgeknapt worden in delen met heldere en meetbare tussendoelen.

Ideeën voor het meetbare doelen:

- informatievoorziening maakt onderdeel uit van het BPN-proces

- de informatiesector onderneemt ook lange termijn activiteiten gericht op innovatie
- jaarlijks vindt een bedrijfvergelijking binnen de informatiesector onderling plaats
- er zijn samenwerkingscontracten tussen informatiediensten uit dezelfde regio
- binnen 1 jaar beschikken de directies over een vergelijkbaar plan op directieniveau.

Uiteindelijk hebben alle activiteiten tot doel om samenwerking in een platform te bewerkstelligen. De wijze waarop dit platform wordt vormgegeven dient nog ingevuld te worden. Een loket, een virtuele verzamelpaats en een zelfstandige plek binnen de informatiesector zijn al gesuggereerd.

4.3. Activiteiten.

In hoofdstuk 1.3. zijn reeds concrete activiteiten opgesomd waaraan in een vervolg kan worden gewerkt. In hoofdlijn is het zinvol aandacht te besteden aan de volgende onderdelen:

- implementatie van het gedachtengoed door faciliteren en het geven van ondersteuning
- vormgeven van het platform voor de informatiesector (i.s.m. andere partijen), samenwerking verbeteren en verzorgen van afstemming van rollen/taken tussen de verschillende aanbieders
- vormgeven van samenwerking met de vraagstellers, zoals voor het thema witte vlek waterbodem waarin vraagstellers, aanbieders en management bijeen zijn gebracht voor innovatie.
- implementeren van nieuwe technologie (inventariseren vraag, bepalen noodzaak efficiency, inventariseren aanbod, opstellen innovatieplan, opstellen implementatieplannen, begeleiden projecten)
- visie (implementeren van de visie op de natte meetsector; verband met andere visietrajecten als RWS-visie)

Voor deze onderwerpen kunnen (tijdelijke) werkgroepen worden ingesteld. In de loop van 2000 zal voor de start van een vervolg een besluit worden genomen over in te stellen groepen, de werkwijze en procedure-afspraken voor dit vervolg, het definitief beschikbare budget.

4.4. En wat is er nodig?

Voor bovengenoemde activiteiten is capaciteit benodigd van de informatiediensten zelf. Deze capaciteit is niet uitgewerkt omdat dit in principe tot de reguliere taak van deze diensten behoort. Soms is apart budget beschikbaar voor innovatie, zoals op het artikel Basisinformatie.

Daarnaast is capaciteit nodig voor het vormgeven van het platform en de genoemde netwerken. Hiervoor is in de eerste plaats menskracht benodigd, in de orde van 2-3 fte. Om een bureau voldoende kritische massa te geven, de continuïteit te garanderen en op basis van ervaringen van de afgelopen jaren opgedaan met het programma-bureau Meetstrategie 2000+, is de omvang van maximaal 3 fte bepaald. Dit is inclusief de, voorheen aparte, visieprojectleider.

Naast de menskracht (160 kfl/fte) zijn ook financiën benodigd. Het totaal benodigde budget is vastgesteld op 1 Mfl/jr. Dit betreft noodzakelijk bureaunkosten (voor bv. website, vergaderingen, rapporten) in de orde van 100 kfl, visie-activiteiten (in de orde van 250

kfl) en concrete innovatie zoals voor de witte vlek waterbodembodem 150 kfl. Demonstratieprojecten zullen worden betaald door de directies.

Een traject voor 3 jaar moet voldoende zijn om verandering binnen de informatiesector zodanig neer te zetten dat ondersteuning niet meer nodig is en de lijnorganisatie deze innovatie zelf vorm kan geven. Deze 3 jaar wordt als haalbare termijn gezien, mede gezien de uitspraken en afspraken uit het visietraject Meetstrategie 2000+.

Voorgesteld wordt dat budget ter beschikking wordt gesteld vanuit Beheer en Onderhoud Nat. Het bedrag van 1 Mfl/jr zal door alle directies bijeengebracht worden, waarbij centrale 'afoming' de beste oplossing biedt.

Bijlage 1. De meerwaarde

Voor verschillende thema's is de meerwaarde van samenwerking en het hanteren van de informatiekringloop aan te geven. Hieronder volgt een aantal praktijk voorbeelden. Allereerst de slibhuishouding, waar na het vaststellen van de vragen en het inventariseren van het technisch aanbod door samenwerking de optimale oplossingen worden gezocht.

Slibhuishouding

De doelstelling is om verschillende aanbiedende partijen op het gebied van slib (RIKZ, RIZA, WL, NIOZ, IMAU, Delft Cluster) in een samenwerkingsverband te laten groeien naar een kader met een centraal aanspreekpunt voor slibgerelateerde vragen en adviezen. Nadat de beschikbare kennis bijeen is gebracht worden de witte vlekken zichtbaar die binnen dit project kunnen worden opgepakt. Het project kent een korte termijn waarin lopende vragen worden opgepakt als pilotprojecten voor het opzetten van de samenwerking en een lange termijn waarin de hiaten in het kennisaanbod aangevuld en de fundamentele vragen moeten worden beantwoord.

Een ander voorbeeld is waterbodembodem, waarbij door inzet van verschillende technologie efficiencywinst te boeken is.

Ketelmeerproject

Het Ketelmeer heeft als pilotcase binnen de witte vlek waterbodembodem gefungeerd. In het oostelijk deel van het Ketelmeer zijn 6000 boringen gezet om de waterbodembodem in beeld te brengen. Voor de sanering van het westelijk deel is voor een innovatieve oplossing gevonden: door een duidelijke vraagstelling en door inzet van verschillende technologie en expertise is een integraal meetplan opgesteld dat mogelijkheden voor efficiencywinst geeft. Het is zinvol de ervaringen uit de pilotprojecten mee te geven aan andere projecten.

Een voorbeeld waarbij de vraagzijde is verenigd is, is het Kustbeleid met de organen: RKB en RKO. Dit biedt mogelijkheden voor een gezamenlijk initiatief vanuit de aanbodzijde.

KUST2000

De belanghebbenden bij de gebruiksfuncties in de kustzone zijn gebaat bij een duidelijk beleid, hebben inzicht nodig in de effecten van het dynamisch handhaven van kustlijn of effecten van ingrepen in de kustzone op de veiligheid.

Het regulier overleg in RKB en RKO is het juiste kader gebleken voor communicatie over initiatieven voor een gezamenlijke aanpak in het genereren van kennis over de morfologische processen. Naast de ad hoc vragen en bilaterale aanpak die met het dagelijks beheer van de kustzone te maken hebben (suppleties) is een lange termijnvisie over de aanpak van effecten t.g.v. zeespiegelstijging en veranderend golfklimaat noodzakelijk.

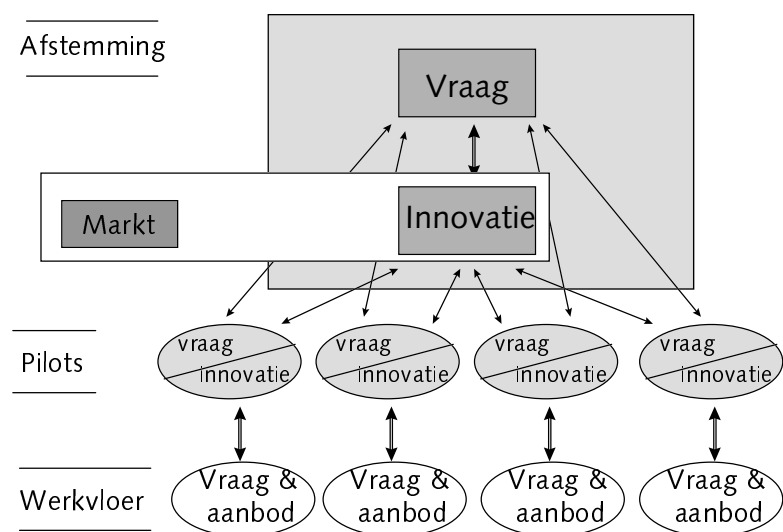
Innovatieve systemen als WESP en ARGUS zijn in KUST2000-kader toegepast. Is het zinvol dit als standaard gereedschap in te zetten in kustonderzoek? Welke alternatieven zijn beschikbaar?

Door het bijeenbrengen van de vraagkant wordt de langetermijn ontwikkeling in aanbod gewaarborgd maar komen ook de ontwikkelingen in de vraag boven tafel. De langetermijn ontwikkeling bij aanbieders moet anticiperen op kortetermijn vragen bij beleid en beheer; dit vraagt flexibiliteit en maximaal kennis delen in de

aanbodsector. Dit voorbeeld kan navolging krijgen voor slib, rivieren, waterbodembodem en ecologie.

In een figuur is dat als volgt aan te geven:

Bijlage 2. Innovatie bij Wegen naar de toekomst

Innovatie in de dagelijkse praktijk

WEGEN NAAR DE TOEKOMST KRIJGT MEER OOG VOOR PRAKTISCHE INVOERING PRODUCTEN

De producten uit het innovatieprogramma Wegen naar de Toekomst zijn nog te weinig terug te vinden in de dagelijkse praktijk. Het programma gaat daarom meer aandacht besteden aan de structurele implementatie van kansrijke producten. De hoofddirectie van Rijkswaterstaat gaat daarover afspraken maken.

Aan belangstelling geen gebrek bij de proeven die door het programma Wegen naar de Toekomst (WnT) worden gehouden. Vooral de dynamische rijtestoekmarkering op de A15, de automatische voertuiggeleiding op de N22 en het spoelstroom voor ZOAB kregen veel aandacht. René Vrugt van de Directie Kennis van het hoofdkantoor van Rijkswaterstaat: 'Op zich zijn het goede pilots. Toch hebben we met WnT geconstateerd dat het schort aan de doorwerking. Nieuwe technieken en processen zijn mooi, maar het gaat uiteindelijk om de daadwerkelijke toepassing door de regionale directies en de markt.'

Tot op heden heeft de projectgroep zich volgens Vrugt nog niet intensief beziggehouden met de vraag hoe de producten van WnT kunnen worden toegepast en wat daarvoor nodig is. Na de eerste ronde van het programma is afgerond, wil de hoofddirectie meer gaan nadenken over de manier waarop de doorwerking van de producten kan worden gestimuleerd. In september bespreekt het bestuur van WnT wie deze taak op zich zal nemen. Ook komt er een implementatieteam. Vrugt: 'Niet elke pilot kan of moet worden ingevoerd. Neemt de automatische voertuiggeleiding: technisch is het mogelijk, maar het is nu nog niet geschikt voor de praktijk. Aan de pilots die wel op korte termijn op grotere schaal kunnen worden toegepast, gaan we meer aandacht besteden. We gaan in ieder geval nadenken over hoe ze zijn in te passen in infrastructurele plannen en wat de financiële gevolgen zullen zijn.'

Profiel 24 augustus 2000

